

Vid bifall härtill anmodas vederbörande utskott att vidtaga den formulering samt jämkning eller omflyttning af anslagssummorna, som vid närmare pröfning kan befinnas erforderliga.

Stockholm i januari 1911.

Sven Linders.

Nr 176.

Af herr **Linders**, *angående anvisande af ett belopp å 2,000,000 kronor till befrämjande af egnahemsrörelsen.*

Genom lån ur statens egnahemslånefond sattes mindre bemedlade arbetare och med dem likställda under vår nuvarande egnahemsrörelses tidigaste skede i tillfälle att förvärfva äldre redan bebyggda lägenheter. Så sker numera så godt som aldrig. Häremot resa sig visserligen icke några formella bestämmelser i därom utfärdad kungl. kungörelse. Men så äro i stället de praktiska svårigheterna flera och stora.

Låneförmedlarne se i nybebyggda fastigheter, hvilkas åbyggnader ofta äro brandförsäkrade för all framtid, större och mera betryggande säkerhet för sitt ansvar inför staten än äldre lägenheters gamla åbyggnader förmå bereda. Dessutom torde benägenheten, när låneförmedlaren samtidigt sysslar med inköp, styckning och försäljning af jord, kanske själf äfven inköper materialer och bygger, ej just vara stor att utlämna egnahemslån till andra än köpare af deras egna utbudna lägenheter. Härutinnan anse låneförmedlarne sig vara i sin goda rätt, enär de själfva i första hand äro ekonomiskt ansvariga gent emot staten. Det hela göres så lätt till en ren affärshistoria, precis som för ett brandförsäkringsbolag, hvilket sofrar undan de svagare riskerna och behåller de goda.

Ännu mindre återstår af möjlighet till belånande af äldre, enstaka och aflägsset liggande fastigheter, eftersom statens egnahemslånefond ej förfogar öfver tillräckliga medel för att tillfredsställa efterfrågan. Ärligen tillföras visserligen fem miljoner kronor, men låneansökningarna nå nära det dubbla. Och de förslag, som hafva varit uppe, om att tillföra fonden ökade summor, hafva af Riksdagen afslagits.

Det synes mig ej vara rätt, att som nu sker endast beteckna ny-bebyggda lägenheter såsom »nya hem» i egnahemsförordningens mening. Lika viktigt för vårt land är att bevara och upprätthålla de gamla smålägenheterna som att locka fram nya. Men denna utveckling blir farlig i samma mån som det visar sig, att dessa nya lägenheter i själfva verket blifva mindre i storlek och ekonomiskt svagare än de gamla. Det finns bebyggda jordtorp och smålägenheter i tusental inom vårt land, som salubjudas för en jämförelsevis rimlig köpeskilling, medan däremot priset å nyafsöndrade jordområden i regel är högt uppdrivet, hvartill kommer dryga kostnader för byggnaders uppförande. En god del af dessa gamla små jordbrukslägenheter lämnas emellertid att förfalla och gå under, många läggas i sambruk med en närbelägen gård och andra planteras med skog — så har händt till och med kronojord! —

Underligt är sannerligen detta: Här lämnas fattiga småbondesöner utan hjälp den dagen, då det bjuds tillfälle att för ett jämförelsevis lågt pris förvärfva en gammal kär fädernetorfva. Men där i en grannsocken kunna samma personer erhålla af staten pengar till inköp af några kvadratmeter hänsynslöst uppjobbad jord!

Jag vet, att man skall möta min framställning med att säga: »ja, men nu är det meningen att bevilja medel för jordbrukskreditens ordnande». Men enstaka ligga de små gårdarne rundt Sveriges land utan möjligheter att hjälpas på det sätt, som lämpar sig för de tätt bebodda trakterna!

Slutligen tillåter jag mig upprepa de ord, som jag fällde vid fjolårets riksdag i en reservation med yrkande i likartad riktning:

»För våra torpare och landtarbetare, som vi nu söka binda vid landet med små dyrbara jordbruksegnahem, skulle det ofta ställa sig ekonomiskt vida gynnsammare, om de finge öfvertaga dylika gamla ofta förfallna lägenheter, hvilkas åbyggnader de själfva kunde nödtorftigt reparera. Sådana småbruk, där skuldsättningen lättare hålles inom rimliga gränser, hafva bättre utsikt att blifva bestående och bärkraftiga.

Genom att öka egnahemslånefonden i syfte att bereda möjlighet

till belåning af sådana äldre lägenheter skulle säkerligen Riksdagen göra en god gärning, ägnad att i många fall värna vårt lands med stora ekonomiska svårigheter kämpande småbondeklass».

Med stöd af hvad jag sålunda anfört yrkas vördsamt,

att Riksdagen måtte besluta, det Kungl. Maj:t må för år 1912 — utöfver hvad 1908 års Riksdag till befrämjande af egnahemsrörelsen beviljat — disponera ett belopp af 2,000,000 kronor att i den ordning, som i fråga om lån ur statens egnahemslånefond är stadgadt, utlämnas som statslån till de hushållningssällskap, aktiebolag och föreningar, hvilka godkänts att som låneförmedlare genom utgifvande af egnahemslån bereda mindre bemedlade arbetare eller med dem likställda personer tillfälle att förvärfva egna hem, dock så att ifrågavarande belopp endast får användas till förvärfvande af äldre bebyggda lägenheter.

Stockholm i januari 1911.

Sven Linders.
